

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Engel

CARMEN

QUO

ACADEMIAE SORANAE

INTER

SOLENNIA INAUGURATIONIS PUBLICAE

D. XXI MAJI A. MDCCCXXVII

GRATULATUR

LAUR. ENGELSTOFT

PROFESSOR HISTOR. ET STATIST. ORDIN. IN UNIVERSITATE HAUNIENSI, MEMBRUM COLLEGII
REGII, QUOD RES ACADEMICAS ETC. ADMINISTRAT, EQUES ORDINIS DANNEBROGICI.

HAVNIAE.

TYPIS DIRECTORIS JANI HOSTRUP SCHULTZII

AULE ET UNIVERSITATIS TYPOGRAPHI.

L y k o n s k n i n g s b d i g t

i Anledning af

Det Gienoprettede Sorøe Academies

høitidelige Indvielse

den 21de Mai 1827.

Efter den latinske Original

ved

Laur. Engelstoft

Ordentl. Professor i Historie og Statistik ved Kiøbenhavn's Universitet, Medlem af Directionen
for Universitetet og de lærde Skoler, Ridder af Dannebrog,

paa Dansk oversat

af

K. L. Raabe

Ordentl. Professor i Æsthetik ved Kiøbenhavn's Universitet, Ridder af Dannebrog.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schults,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Non intermisso labuntur sæcula cursu,
Et pergunt cæcas volvere fata vices.
Multa tulit secum; feret et mutabile tempus;
Diruit, ædificat; quæ periere, novat.
Una sed immota movet omnia lege potens vis,
Perpetuo jussam cogit et ire viam.
Est series rerum, longis et nexile causis
Pendet, terrarum quicquid in orbe venit.
Sic quæ parva prius fuerant, jam crescere cernes,
10. Post minui, ut surgant viribus aucta novis,
Et tenebris ortam rursus caligine mergi
Lucem, ut splendidior mox radiare queat.
Consulit humanis sapientia provida rebus
Semper, et in melius vertere cuncta jubet.

Uldrig standset fremstrider den lange Sæklernes Række,
Gaadefuld veksle sig udfolder Skiæbnernes Gang.
Meget omkøstelig Tid har medbragt og vil medbringe;
Den nedbrænder, bygger op; hvad der forgik, den fornyer.
Men med urokkelig Lov en vældig Magt Alt bestyrer,
Og den anordnede Veie nøder det stedse at gaae.
Tingene danne en Kiæde; ved Aarsagers Nød sammenknyttet
Hænger Alt, hvad der skeer over al Jorderigs Kreds.
Saa hvad der nylig var smaat, du ret nu skal voksende flue,
Siden at mindskes, med ny Styrke at stige igien; 10.
Og af Mørket oprindende Lys i Hulmet at dale,
Atter med klarere Glands snarlig at straalet paa ny.
Vifelig agter paa Menneskets Læve det evige Forsyn,
Og til det Bedre Alting byder at vende sig om.

Non unum ingenium sæcli, non est color unus;
 Qvæ sibi convenient, tempora qvæqve volunt.
 Qvæ vetus amplexa est, ea jam provector ætas
 Spernit, et apta suis usibus esse negat.

At veluti rerum sollers natura novatrix

20. Ipsa suum perimit, qvo reparetur, opus,
 Sic dissolvuntur, qvæ patrum condidit ætas,
 Ut splendere nova luce refecta qveant.

Inclyta cum primum gens¹⁾ Soræ tecta dicaret

Seclusis studiis officiisque piis,

Illius instituit qvod temporis esset, in usus,

Profuit atqve ævo non sine laude suo.

At debuit sæclis eadem prodesse futuris

Et, re provisa, robora magna dare.

Plantata est arbor, valida qvæ nixa radice

30. Cresceret, atqve novo semper honore virens

Porrigeret gratam seris ætatibus umbram,

Pasceret et fructu tempora longa suo.

Tractus

Locus erat sylvis densus alti que recessus,

Een er ei Seeflernes Land, og een er ei deres Farve;
 Hver en Tidsalder vil, hvad der sig stikker for den.
 Hvad der var Fortid i Priis, forsmaa de senere Dage,
 Og de ei til deres Brug finde det passende meer.

Men som Tingenes snilde Fornyerinde Naturen

Selv gjør til Intet sit Værk, at det skal fremstaae som nyt,   20.
 Saa opløses igjen, hvad Fædrenes Old havde stiftet,
 Omkast at glimre paa ny i fornygede Glands.

Da først navnkundige Slægt¹⁾ en Bolig i Cora indvied

Til det eensomme Liv og til andægtige Brug,
 Da indstiftede den, hvad Tidens Lary kunde tiene,
 Virked ei uden Koes til sin Tidsalders Gavn.
 Men det kommende Old den skulde gavne tillige

Og berede det Kraft ved en opsamlet Skat.

Plantet blev da et Træ, der fæstet ved mægtige Rodder

Skulde groe, og, altid grønnende frodig paa ny,   30.
 Byde de sildige Slægter en velbehagelig Skygge,
 Dvæge den fiernere Tid med sin nærsomme Frugt.

Der var et Sted tætvoxet med Skov, med eensomme Skygger,

Et curvi ripis insula clausa lacus,
 In qua per saltus vacuos desertaque tesqua
     Rusticus errantes pastor agebat oves.²⁾
 Heic placuit, sanctis studiis fundare quietas
     Sedes atque novas ædificare domos.
 Mox antiqva gemit quercus percussa securi,
 40.   Fraxinus et crebris ictibus alta cadit.
 Conspicuæ surgunt ædes et culmina tollunt;
     Ponuntur juxta limina sacra Dei.
 Interea stagnum moles arcere laborat,
     Et quæ stabat iners, arte movetur aqua.
 Foeda lacuna perit, palus et quæ nigra tenebat,
     Nunc vestit lætis messibus alma Ceres.
 Fortunata solo, nemorum redimita corona,
     Hinc illinc placidi margine septa lacus,
 Dives opum, longos donis cumulata per annos,
 50.   Continuoque novis amplificata modis,
 Pingvis, larga dapis, monachis optata beatis
     Sedes, principibus semper amata viris:
 Plus quam ter centum splendebat Sora per annos,³⁾
     Ut celebrata foris, sic veneranda domi.

Søens bugtede Bred her indsluttet en Øe,
 Hvor giennem Skovenes Øde og ubeboede Hede
 Landlige Hyrde drev de omvankende Faar.²⁾
 Her til hellige Forskning at grundlægge rolige Sæde
 Lyktes dem godt, og ny Bolig at opføre her.
 Snart den ældgamle Feg under Ørehuggene sukker,
 Og den styhøie Bøg falder for gientagne Slag. 40.
 Nu sig reiser anseeligt Huus og hæver sin Linde,
 Og ved Siden deraf Herrens Tempel fremstaaer.
 Midlertid stræber en Dæmning for Søen Grændse at sætte;
 Vandet, som forhen stod dødt, nu bevæges ved Kunst;
 Fule Mose maa bort; hvad stygge Kiær nys bedækked',
 Ceres Klæder nu huld med en frydefuld Høst.
 Her, paa signede Grund, omkrandsat af Skovenes Krone,
 Ringet ind paa hver Kant af den venlige Sø,
 Riig paa Formue, i lange Aar af Gaver opdyngtet,
 Og paa mangefold Wiis idelig udvidet meer, 50.
 Frugtbart, Vellevnet huld, hvor Munkes mon lyste at bygge,
 Stedse et Yndlingssted for Landets de ypperste Mænd:
 Over tre hundrede Aar allerede glimrede Sora,³⁾
 Som uden Riget berømt, saa ærverdigt i Hiem.

Aspera corda pio docuit mansvescere ritu,

Affecitque potens religione loci;

Auxilium miseris, fessisque benigna quietem

Præstitit et Musis otia grata bonis;

Doctrina finxit juvenes, res prodidit ævo,⁴⁾

60. Servavit fido scripta vetusta sinu;⁵⁾

Hospitio Dominos reges accepit amoeno,

Defunctis caveam thuraque sacra dedit.⁶⁾

Doctior interea meliora ciebat ad ortus

Ætas, atque modos coepit amare novos.

Ausa jugum longum generoso frangere nisu,

Magni conatus præmia digna tulit.

Impulit ingenti libertas pectora motu,

Addidit ardorem mentibus atque novum.

Artibus inprimis, quibus omni profuit illa

70. Tempore, Palladiis clarior orta dies.

Pulsa superstitione vœuas tum fecerat ædes,

Scilicet et magnas liquerat exul opes.

Ornandi ingenuas artes ea grata facultas

Principibus visa est magnanimisque viris.⁷⁾

Naar Gemytter det lærte ved hellig Andagt at mildnes,
 Birked kraftig paa dem ved Vrefrygt bydende Sted;
 Raake Nodlidende Hielp, gav Trætte venligen Høile,
 Gavnlige Bidstaa tilbød en behagelig No;
 Danned Unge ved Lærdom, bevared Tidens Bedrifter,⁴⁾
 Og i trofaste Skiod giemte Oldtidens Skrift;⁵⁾ 60.
 Høie Konger modtog i giæstmiid ynderig Bolig,
 Gravsted de Henfarne gav, offted Kjøgsel den.⁶⁾
 Mere oplyste Old det Bedre nu kaldte for Dagen,
 Og begyndte at faae Smag for nymodist Skik;
 Voved langvarige Aag med adel Anspænding at bynde,
 Og for sin herlige Jld vandt sig værdige Lom;
 Unge Frihed med vældig Bevægelse Hjerterne vakte,
 Og Gemytterne den ukjendt Fryghed gav.
 Musernes Kunster især, som Frihed stedse hær gavnet,
 Oprandt her ved dens Gny en længe klarere Dag. 70.
 Landlyst Overtro nu havde gjort ryddelig Bolig,
 Megen Rigdom den og flugtende led efter sig.
 Kiærkommen Leilighed til at fremsette Bidstaa og Lærdom
 Det for Fyrsterne blev, og for høimodige Mænd.⁷⁾

Hæc tibi, Sora, novi data sunt primordia cursus,

Hinc tua sunt doctæ limina aperta Deæ.

Isti te jussit, nunc et jubet esse sacratam,

Qvæ gerit *Illustris* mitia sceptrâ *Domus*.

Sit tibi perpetuum Princeps⁸⁾ memorandus in ævum,

80. Qvo primum venit Musa jubente tuum

Inhabitare nemus, juvenes ut voce magistra

Ad studia et vitam fingeret illa probos.

Infixum maneat venerandum pectore nomen

Egregii Regis⁹⁾ tempus in omne tuo,

Qvi, nunquam fessus vigiles impendere regno

Curas, perfecit maxima mente pari.

Noluit Ille domo patriam properare juventam

Ante annos puberes ad peregrina loca,

Impensis magnis, raro sed fructibus æquis,

90. Qvæsitum, quod res posceret atque genus.¹⁰⁾

Mox tulit auxilium, lætus, quâ signa dedisset

Ante parens, clara longius ire via.

Propediem sitiens riguos accedere fontes

Concursu magno est visa juvena tuos,

Herfra Sora! begyndte den ny dig betegnede Bane,
 Herfra du gæstmild oplod Lærdomsgudinden din Dør.
 Hende dig bød, og dig nu byder indviet at være
 Høie Huus, som blandt os bærer mildeste Spiir.

Til evindelig Tid, den Fyrste⁸⁾ dig være i Minde,
 Paa hvis Kongebud først Musen kom at beboe 80.
 Sora! din yndige Skov, og danne med lærerig Stemme
 Fromme Ynglinge her baade til Vidskab og Færd.
 Dybt den herlige Konges⁹⁾ ærverdige Navn være præget
 Til den sildigste Tid i erkjendtlige Bryst,
 Han, som, utrættet sit Rige aarvaagne Omsorg at offre,
 Med en ophøiet Aand fuldbragte lige høi Daad,
 Ikke han vilde, vort Fædrelands Ungdom til fremmede Land
 Skulde fra fædrene Hiem ile før skjellige Aar,
 Med overvættes Bekostning, menielden med svarende Frugter,¹⁰⁾
 Hift at søge, hvad Byrd fordred og Midler af dem. 90.
 Snarlig bragte han Hielpen, glad ved, hvor fordum hans Fader
 Løfenet gav, at gaae frem paa priisværdige Wei.
 Flux nu saae man omkaps en talrig Ungdom at stunde
 Hid at lædste sin Tørst ved det quægsomme Væld.

Regia cum proles studiosum duceret agmen,

Hortatus patrii sanguinis atque memor.

Unius solis radiis Academia fulsit.

Hæc tua; Vita brevis, gloria magna fuit.¹¹⁰

Ecquis, Sora tibi, magni de sanguine Regis,

100. Restituet faustâ culmina lapsa manu?

Adspice cum filio patrem!¹² geminentur honores!

Inchoat hic pulchrum, perficit alter opus.

Culturâ mentis sapienter vidit uterque

Esse nihil quidquam majus et utilius;

Hoc stare præsidio negotia resque gerendas,

Non alia solidum surgere stirpe decus.

Nec te frustrata est natam privata voluntas,

Quæ pleno cornu suppeditaret opem.¹³

Nomina clara tuas veniunt implere cathedras;¹⁴

110. Regnat et in priscis docta Minerva scholis.

Quæ tibi cura fuit, juvenes formare per artes

Ingenuas, studiis atque polire bonis!

Quis teneris animis castum virtutis amorem,

Quis pulchri sensus insinuare labor!

Medens kongelig Æt, for lærende Skare i Spidsen,
 Kom nedarvede Dyd, kom Faders Opmuntring ihu.
 Een var den Soel, ved hvis Glands, o Sora! din Hoistole funkled;
 At! kun kort var dens Liv, stor dens Berømmelse dog.⁴¹⁾

Hvo af den store Konges Ætlinge skal dig, o Sora!
 Med heldbringende Haand gienreise nedfaldne Lind? 100.
 Skue her Fader og Søn!⁴²⁾ Fordoblet Hylningen være!
 Denne fuldender af hiin udkastet priseligt Værk.
 Wiselig begge indsaae, at Intet større paa Jorden,
 Intet til sandere Gavn end Aandens Dyrtelse er;
 At herpaa det beroer, med hvad Held der virkes og handles,
 At det er Stammen, hvorfra sande Hæder udgaaer.
 Og ei dig, nybaarne, heller Medborgerhyldest forsaged,
 Men den af fulde Horn rigeligt Bidrag tilbød.⁴³⁾
 Hædrede Navne nu kom dine Lærestole at flæde;⁴⁴⁾
 Lærde Pallas igien herfter i forrige Hal. 110.
 O! hvad du arbeided trolig, ved frie Kunster at danne,
 Og ved Lærdom til Værd adle Ungdommens Mand!
 O! hvor stræbte du ei at indgyde de unge Gemytter
 Edel Jæver for Dyd, Følelse for, hvad er skiont!

Rursus, quid patriis literis adstruxit honoris

Rem doctam luci prodere gnava manus!⁴⁵⁾

At velut irriguo stat fertilis arbor in agro;

Dudum vicinis incola nota loci;

Robur inest stirpi, tollunt ad æthera sese

120. Brachia, frons ramis luxuriosa viret;

Sublimi pendent dulces a vertice fructus;

Et juvat assidua carpere poma manu;

Concentus svaves e frondibus aera mulcent,

Personat et lætus tegmina opaca chorus;

Mox alte residens vitium si robora sumsit,

Occulti labes prævaluitque mali,

Succus abit venis, langventes undiqve pallor

Invadit frondes, quæqve decora nuper

Et fuerat foliis et dives fructibus arbor,

130. Nunc ornamentis stat viduata suis;⁴⁶⁾

Frustra cura fuit venienti occurrere morbo;

Et frustra, præsens arte levare malum:

Sic tibi non stabilis mansit nova gloria, vires

Occulto vitio debilitante tuas.

Dg end mere hvad Hæder tilvandt ei fædrene Muser
 Duellig Haand, der for Lys frembragte kundskabrigt Værk!¹⁵⁾

Men som frugtbare Træ staaer paa den vandrige Slette,
 Alt som Omegnens Pryd længe af Naboer kiendt;
 Styrke er der i Stammen, i Skyn den Armene strækker,
 Dg den frodige Top brammer med friskgrønne Løv; 120.
 Fra dens høitkneisende Krone nedhænge liflige Frugter,
 Hvilke det er en Lyst flittig at plukke deraf;
 Søde harmoniske Toner fra Lovet Luftten opfyldte,
 Glad fra skyggesfuldt Ly jubler Sangfugles Chor;
 Snart naar dybsiddende Skade først cengang er kommet til Styrke,
 Dg en hemmelig Brøst sorgelig Overhaand fik,
 Bortsvinder Saften af Aarer, og Blegghed falmende Blade
 Overfalder; det Træ, der yndig løvklædt nys stod,
 Dg nys bramrende saaes med overflødige Frugter,
 Nu staaer sorgende der, røvet forrige Pryd;¹⁶⁾ 130
 Kun forgiæves man stræbte det kommende Onde at møde,
 Kun forgiæves ved Kunst lindre tilvarende Brøst:
 Saa blev ikke varagtig din nye Væ, da lønlig
 Skade lumst undergrov din saa frodige Kraft.

Sensim lethalis torpor manavit ad artus,

Nec potuit medica vincier arte malum.¹⁷⁾

Tum, qvasi ne veteris quidquam superesset honoris,

Hausit desertas ignea flamma domos.¹⁸⁾

At mortis gremio sunt abdita semina vitæ,

140. Scandit et ex ipso vis rediviva rogo.

Ecce sopore gravi, velut et de limine mortis,

Ad vitæ remeat munera Sora novæ.

Qvâ nuper in vacuis taciturna silentia locis

Servabant Musæ, nunc agitare choros

Incipiunt alacres, erat et qvâ mortis imago,

Nunc instaurato robore vita viget.

Auspiciis magnis in magnas Sora resurgit

Spes, repetit cursus prosperiorqve suos.

Qvis tantum potuit? qvo numine tanta parantur?

150. Qvo tollit gaudens Sora jubente caput?

Scilicet hæc unus *Tu* præstas, *Optime Princeps,*

Qvæqve vides, nutu stant, *FREDERICE, Tuo,*

Tu perspexisti, solido quid robore demum

Fulciat, et virés corporis intus alat.

Efterhaanden en dræbende Dvale betog dine Lemmer,
 Lægekunst kunde da ei raade Bod paa din Sot.¹⁷⁾
 Og som af fordums Vere at Intet igien skulde blive,
 Odestaaende Huus Ilden fortærede nu.¹⁸⁾

Men i Dødens Skjød Livsfæden hviler forborgen,
 Og af Baalet paa ny fremgaaer oplivende Kraft. 140.
 See fra tyngende Slummer, og retsom fra Bredden af Graven,
 Sora vaagner igien til fornygede Liv.
 Hvor nys i eensomme Lund stiltiende Muser bevared
 Laushed, begynde de nu muntre at istemme Chor;
 Og hvor nys overalt kun Dødens Billed man sined,
 Nu med fornøede Kraft Livet røres igien.
 Under kraftig Veiledning til kraftigt Haab Sora sig reiser,
 Og med skionnere Held vandrer sin forrige Wei.
 Hvo har saa store Ting mægtet? Hvad Guddom skabte alt dette?
 Paa hvis Bud lofter fro Sora sit Hoved igien? 150.
 O! alt dette gjør ene Du, vor høitelskede Konge!
 Hvad Du her skuer, staaer Alt, Frederik! blot paa Dit Vink.
 Du indsaae, hvad med varig Styrke kan eene grundfæste,
 Og hvad indvoortes kan nære Legemets Kraft.

Hinc sedula teneri cura finguntur alumni,

Post ut majorum mens queat esse capax.

Hinc et prospecta est nullis non usibus ampla

Res, sine qua robur nervus et omnis abest.

Provida consilio gemino sapientia cavit,

160. Ut maneat Soræ stetque perenne decus.¹⁹⁾

Tempus adest: priscos Academia sumit honores;

Perfecit magnum regius auctor opus.²⁰⁾

Venit fausta dies: Augustus restituit quæ

Princeps, hæc ritu consecrat Ipse pio.

Certatim festo celebrant nova gaudia plausu,

Et Fundatoris nomen ad astra ferunt.

Auscultate lacus, valles, lucusque beati,

Quorum est in dulci Sora locata sinu!

Reddite felices voces, et reddite plausus,

170. Principis ac laudes ingeminate boni!

Umbrosæ sylvæ virides submittite frondes,

Fragrantes flores mollia prata date!

Magnanimi sacrâ cingantur tempora Regis

Quercu; nec desint florea sarta comis!

Derfor omhyggelig her de Unge tidligen dannes,

At deres Aand i sin Tid kan være moden til Meer.

Derfor til hvert et Behov er fuldelig Verne beredet,

Da uden dette ei Kraft, ei nogen Styrke der er.

Ved den dobbelte Plan forsynlig Wiisdom har sørget,

At Soras Hæder kan staae, og være stadigen ved.¹⁹⁾

160.

Tiden er der! Høiskolen henter sin Ære tilbage;

Kongelig Stifter nu har fulddragt sit herlige Værk.²⁰⁾

Dages lykkeligste kom; hvad høie Fyrste gienreiste,

Det med festlige Skik Selv Han indvier nu;

Nye Glæder med Jubel man kappes at helligholde,

Og til Stierne høit bærer man Stifterens Navn.

Rytter I Soer, I Dale! og I lykkelige Lunde,

I hvis yndige Favn Sora ligger saa fro;

O! gientager lykønskende Stemmer, gientager vor Jubel;

Dobbelt gienlyde her gode Frederiks Roes!

170.

Kækker, stnggende Skovel ærbødig løvrige Grene;

Giv, o yndige Eng! Blomsters vellugtende Krands.

Hellige Egeløv krone vor Konges høimodige Tinding;

Blomsterkrandsse sig snoe duftende trindt om hans Haar!

Ante omnes properet dignos persolvere honores

Ad vitam felix Sora vocata novam!

At vos coelestes Musæ, quæ foedere pulchro

Certatis terris maxima dona dare;

Æthereis aliam vos quæ deducitis oris

180. Lucem, per totum spargitis atque globum;

Vos, quibus est cordi, sensim mortale per artes

Perficere inventas atque polire genus;

Vos quæ vicistis, fugerent ut barbara sæcla,

Per quas stat solas, ne revenire queant;

Quæ solæ cultu rationem fingere recto

Polletis; per quas ignea vis animi,

Divinæ menti cognata, cietur ad alta,

Tentet ut ætherei lucida templa poli;

Vos quibus ingenii sunt regna potentia; quarum

190. Constat præsidio, quicquid in orbe valet;

Vos, quæ cultura mollitis corda salubri,

Nec sinitis mores usque manere feros;

Limpida quæ solæ præbetis gaudia; vitæ

Per quas solamen pectore dulce venit;

Fremfor alle du ile Ham værdige Hæder at yde,
 Lykkelig Sora! ved Ham kaldet tillive paa ny.

Men J, himmelske Muser, saa vennefulde der kappes
 Med alt tankeligt Godt at overøse vor Slægt;
 J, der livsalige Lys fra ætheriske Egne neddrage,
 Og da udbrede det over den vidtstrakte Jord; 180.
 J, hvemt det ligger paa Hierte, at fuldkomme Mennefteslægten,
 Og ved Opfindelser den idelig uddanne meer;
 J, som feirende bød barbariske Lider at vige,
 Og som ene har Magt, at de ei komme igien;
 J, der ene formaae, ved rigtige Dyrkning Fornuftens
 Alt uddanne; ved hvemt Siælens flammende Kraft,
 Slægtning af Guddommen selv, drages op mod det Høie,
 Alt mod himmelske Pøls lysende Templer den flaaer;
 J, der føre det mægtige Snillet's Scepter; ved hvilke allene
 Alt paa Jorden bestaaer, hvad der har Vælde og Kraft; 190.
 J, der ved gavnlige Dyrkelse Menneftens Hiertes formilde,
 Og ei tillade, at Sæderne end blive raae;
 J, der ene os skænke de renere Glæder; J, fra hvis Hænder
 Livets yndige Trøst til vort Hierte udgaaer;

Qveis sine lætum nil oritur nec amabile quidquam,

Omnia sed luctus sævus et horror habet:

Aspirate piis votis, effundite plena

In genus humanum munera grata manu.

Omnem terrarum manet lux vestra per orbem,

200. Et tenebras clara mutet ubique die.

Sole sub arctoo sedes optate perennes;

His nunquam desint numina vestra locis.

Lampade Codanicas terras lustrate frequenti;

Hic vester sacro splendeat igne locus.

Sorani placeant lucus viridesque recessus;

In noto vobis sit mora grata loco.

Heic juvet ingenii ludo præesse decoro,

Heic artis doctæ pandere templa sacra.

Virtuti pulchram juvet heic proponere palmam,

210. Monstrare et, veri quod sit honoris iter,

Scilicet ostendet post ut respublica lætos

Fructus, stet gnavis et bene fulta viris!

Tu vero de busto quæ *Phoenix*, SORA; resurgis

Alter, *luce nova jam rediviva nitens*,²⁰⁾

J, uden hvilke ei Fryd og intet Eftkeligt opftaaer,
 Men overalt kun Sorg herfker og frygtelig Gru:
 Fromme Dnfter bnhører; Eders velgiørende Gaver
 Gyder med fulde Haand ud over Menneftens Slægt.
 Over al Jorderigs Kreds Eders Lys fig ftraalende brede,
 Omftabe Mulm overalt til den klarefte Dag! 200.
 Under nordifte Soel udkaarer blivende Sæde;
 Gid Eders Guddomskraft faves ingentid her!
 Flittig lad Eders Fakkellodanifte Lande behyfe;
 Eders Arnefted her funkke af hellige Jld!
 Soras Lunde og gronnende Lønvræaer Eder behage!
 Her J tøve med Lyst paa det velkiendte Sted!
 Snilletts hadrende Kampfpil J her med Glæde beftyre,
 Og for boglige Kunst aabne en Helligdom her!
 Holde Fortieneften her med Lyst dens Palme for Die,
 Wife den enefte Wei, fom fører til Hæderens Maal, 210.
 At i fin Tid med rigelig Frugthøft Samfundet fnykkes,
 Og af dngtige Mænd støttet vort Fædreland ftaae!

Men du, o Sora! der opftaaer, en anden Phønix, af Baalet,
 Skinner, gienkaldet til Liv, i fornyede Glands;²⁰⁾

Macte vigore recens, tibi reddita; macte nova spe;

Macte pii Regis nunc stabilita manu!

Sta felix arbor, gemino fundamine nixa,

Late conspicuum tolle decora caput!

Surge decus magnū Danorum; surge **STATORIS**

220. Tempus, in æternum gloria magna tui!

Lykke til nye Kraft, du Opstandnel til nye Forhaabning,

Lykke, grundfæstet nu ved landsfaderlig Haand!

Staae frugtsignede Træ, staae fast paa dobbelte Grundlag;

Løft saa vide at sees yndige Krone i Sky!

Hav dig en Stolthed for Daniens Rige; hav dig din Stifteres

Herlige Minde, hans Noes til fierneste Old! 220.

Anmærkninger. *)

- 1) Næmlig den efter en af Slægtens meest berømte Værlinge siden saakaldte Absalonste Familie, som allerede blomstrede i det 10de Aarhundrede, men i de følgende saaledes udbredte sine Grene, at den giennem Slægtskab og Svogerskab kom til at indslutte saa at sige alt, hvad anseeligt og mægtigt var i Danmark. S. fornemmelig de genealogiske Tabeller over denne Familie i Scr. R. Dan. T. IV. til p. 545. Allerede i det 12te Aarhundrede besad ingen større Rigdom eller Indflydelse.

- 2) Efter Nogles Mening skal selve Navnet Soer komme af Saudr, Faar, og saaledes betyde et Sted, der bruges til Faaredrift. I øvrigt var Stedet dengang en Øe, som ganske indsluttedes af de tvende Søer: Soer- og Tuelløen, der stode i Forbindelse med hinanden ved smale Sammenløb paa den østlige og nordlige Side, saa at der kun fra to Sider var Indgang til den over Vaser eller Dæmninger og Broer, nemlig en mod Østen (hvor Sorø Sø dannede den smalere Arm, som nu er tilgroet og kaldes Flommen) over den saakaldte Volbroe, hvoraf Navnet endnu er tilbage, og en mod Norden, fra Pedersborg af over den saakaldte Hegelbroe, hvilken sidste havde sit Navn af en paa denne Deel af Den beliggende Gaard, Heglinge, der i sin Tid tilhørte Ulfers Nyg. Thi der, hvor, mod Vesten, den saakaldte Kongebroe nu er, hvilken egentlig er bygget over den vestlige Arm af Sorø Sø, var dengang aldeles ingen Broe eller Vase. Det var derfor ei heller da Tilfældet som nu, at Landeveien fra Veltet til Roeskilde gik forbi Sorø (over den

---

*) Hæ annotationes cum maxime domesticis lectoribus destinatae sint, et eas hinc sermone adscribere parum necessarium videatur, majori lectorum parti me consuluisse putavi, si eas, quasi textu latino relicto, translationi vernaculæ associarem.

Sorøske De); den gik tvertimod sønden omkring Sorø Sø over det Sted, som endnu den Dag idag er kaldes Topshøi (der paa Videnskabernes Selskabs Kortter skrives urigtig Togsø, og af Suhm Danm. Hist. IV. S. 468 usiagtigen angives at ligge imellem Ringsted og Sorø), og derfra videre uden om den østlige Ende af Søen, hvor den dreiede op over Alsted og Fienneslev lige mod Ringsted. Derfor var det, at, da den norske Kong Magnus den Gode i Aaret 1046 forfulgte Svend Estrithsen giennem Sieland, førte hans Wei ham forbi Alsted, hvor han ved at falde af Hesten kom til den Skade, der blev Aarsagen til hans Død i det følgende Aar. Suhm Danm. Hist. IV. S. 150. Derfor var det ogsaa, at Biskop Wilhelm af Roskilde mødte den danske Kong Svend Estrithsens Liig ved Topshøi, da dette, efterat være bragt fra Jylland over til Sieland, nu skulde føres videre til Roskilde. Suhm IV. S. 468. Hvor længe Søer har vedligeholdt sig som De, kan neppe bestemt angives. At den endnu i Abbed Morten Pedersens Tid, altsaa i den sidste halve Deel af det 16de Aarhundrede, var omskydt, og allene havde Tilkiørsel over de to forommeldte Broer, seer man af hans Beskrivelse derover i hans Bog om Biskop Absalons og Esbern Snares Herkomst, hvor han tillige anmærker, at den nordre Broe eller Heglebroe ogsaa nu kaldtes Pedersborgs Dam (Dæmning, Vase). I at berømme Stedets Yndighed have til alle Tider Jndlændinger og Udlændinger været enige. Morten Pedersen siger: "samme Midtlands De er sielden at finde... er siiden med Fiskerie, Ager, Eng, Skov og al Frugtbarhed... som meget kunde vel tales om."

- 3) Regner man fra Klosterets Stiftelse 1161 (Lstrup Absalon som Helt, Statsmand ic. S. 34) til Reformationen 1536, udgjør dette Tidsrum 375 Aar; men vil man dertil endnu lægge Tiden fra Reformationen indtil Klosterets fuldkomne Sæcularisation (1580), saa faaer man over 400 Aar. Om den store Yndest, dette Kloster nød, og den store Anseelse, hvori det stod, vidne blandt andet de fast utallige Donationer dertil i mere end tre hundrede Aar, saavel af kongelige Personer som ellers af de meest anseelige Familier. S. Liber Donationum Monasterii Sorensis i Scr. Rer. Dan. p. 463-534.
- 4) Munkene i Sorø Kloster have ikke saa slet, som i Almindelighed paaftaaes, efterkommet den Forpligtelse at arbejde for Fædrelandets Historie, hvilken Biskop Absalon skal have paalagt dem. Lstrup a. St. S. 37. f. Molbeck Fortælle til Broder Niels's danske Riimkrønike. Mange Minder om deres lærde Flid i denne Hen-

scende ere desuden vistnok undergaaede. Hvor tilfældigt næsten, at de, vi eis, ikke have lidt samme Skæbne! Alt for haard og aldeles ubillig er derfor ogsaa Christ. Maccabæi, den første Sorøeske Skole=Rectors, Dom over de forrige Munke. *Pontoppidani Annal.* III. p. 505.

- 5) Det Sorøeske Klosterbibliothek var uden Tvivl temmelig rigt paa literariske Skatte af alle Slags. *Lstrup a St. S. 37.* Tauber Udsigt over Sorø Academies Forfatning under Christian den 4de og Frederik den 3die S. 32. Ogsaa efter Reformationen have vist nok længe vigtige Haandskrifter der ligget bevarede. Saaledes var det, at *Iver Bartholin*, Forstander for Klosteret (om hvem *Pontoppid. Annal.* III. p. 496 f.) fandt i Klosterbibliotheket den Pergamentscodex af *Adamus Bremensis*, som *Unders Sørensen Wedel* udgav i Kiøbenhavn. 1579.
- 6) Efterat *St. Bendts Kirke* i Ringsted eller egentlig *Mariekirken* i *Benedictinerklosteret* der i en Tid af henved 200 Aar (1130-1319) havde været det sædvanlige Begravelsessted for Personer af det kongelige Huus, blev derefter Sorø Klosterkirke en Tid lang (1333-1442) Gjemmet for deres Støv. Her nedfattes, foruden andre fyrstelige Personer af det danske Kongehuus, den tredie af de store *Valdemarer*, *Riigets anden Stifter*; her, for en Tid, hans endnu større Datter, hvis *Roes*, evig usfordunklet, vil vore med Historiens Retfærdighed; her hendes Søn, tvende *Riigets Konge* og det tredies Arving, *Nordens* for tidligt udsukkede *Haab*. *Svf. Morten Pedersen a. St. og Catalogus Illustrium Soræ Sepulcorum* i *Scr. Rer. Dan. T. IV.* p. 539.
- 7) Reformationen blev i Danmark mere end paa de fleste Steder benyttet som en kjærkommen Leilighed til at anvise videnskabelige Anstalter, hvad enten nu først stiftede eller dog nu mærkelig forbedrede, de fornødne Fonde, tildeels efter en for de Liber stor Maalestok. Hvad Indskydelse en levende og taknemmelig Følelse af en nys erobret aandelig Frihed, og en ligesaa glad, vistnok alt for sangvinisk, Forhaabning om en lykkelig Fremtid havde paa denne heimodige Gavmildhed, er ikke nok som blevet bemærket og lagt Vægt paa. Et characteristisk Præg af denne levende Glæde over Befrielse fra en lang Mandstrældom og af disse tillidsfulde Forhaabninger til Fremtiden bærer *Kong Christian den Tredies Universitetsfundats* af 10de Jun. 1539, ikke uden at vække den stærke Høingtelse for den ædle Konge og hans oplyste Raadgivere.

- 9) Kong Frederik 2, som først i Aaret 1586 stiftede en "besynderlig og bedre" kongelig Skole i Sorø for et vist Antal Adelige og Uadelige. Fundatsen er trykt hos Hofman VII. S. 556 ff., og de Punkter deraf, som angaa Indretningen og Bestyrelsen, læses nu ogsaa hos Tauber S. 12 ff.
- 9) Kong Christian 4, som i Aaret 1623 stiftede et adeligt Academie ved Siden af Skolen.
- 10) See Stiftelsesbrevet i *Pontoppid. Annal. Eccles. Dan. T. III. p. 735 ff.* Jvf. O. Malling om Sorø Academie, i "For Historie og Statistif, især Fædrelandets", udgivet ved J. Collin 1ste D. S. 6 f. Tauber S. 2.
- 11) Christian den Fierdes Academie stod fra 1623 indtil 1665, da det ophævedes. Fra 1623, Academiets Stiftelsesaar, indtil 1649, Aaret efter Kongens Død, var Antallet af de Adelige ved Academiet og i Skolen 360; af de Ikke-Adelige i Skolen 194. Malling S. 9. Blandt dem, som havde studeret der, vare Kongens egne Sønner, Prindserne Frederik og Ulrich, adskillige fyrstelige Personer fra Udlandet og ikke faa indenlandske Adelige, der siden spillede betydelig Rolle. Tauber S. 48 ff. og Bil. No. 61. Blandt Lærerne ved Academiet vare flere berømte udenlandske og indenlandske Lærde, saasom: Joh. Meursius, Steph. Joh. Stephanus (Udgiveren af *Saxo*) Henrich Ernst, Joach. Bursfer, Joh. Laurenberg &c. Ogsaa den med Academiet forbundne Skole talte nogle fortrinlige Rectorer, saasom: J. J. Svaningius og Rasmus Winding. Tauber S. 36-47.
- 12) Christian 6 og Frederik 5. Da, efter det adelige Academies Ophævelse 1665, den tilbageblevne kongelige Skole tilsidst ogsaa aldeles var forfalden, udkastedes under Christian 6 en saadan udvidet Plan til en Forbedring af Lærestalten i Sorø, at der behøvedes kun at give denne Plan et endnu noget større Omfang for igien at oprette et Academie. Imidlertid ophørte 1737 den daværende Skole, og dens Indkomster, hvilke imidlertid besparedes, bleve opsamlende til Underholdning for den nye Lærestalt, som paatænkes, medens til samme Tid en ny Bygning blev opført. Den nye Lærestalt selv kom imidlertid ikke til Udførelse før end under Frederik 5 i Aaret 1747, og da igien som ribberligt eller adeligt Academie, men uden Forbindelse med Skole paa Stedet. Holberg Danmarks og Norges geistlige og verdslige Stat S. 247 ff. (3die Udg. 1762), hvor ogsaa Fundatsen af 7de Jul. 1747 findes indført. Jvf. Malling S. 18 ff.

- 13) Endnu førend Planen til det nye Academie blev offentlig bekjendt, havde Eieren af de tvende Sædegaardte Tersløse og Brorup, den berømte Ludv. Holberg, som var ugift, bestemt sig til at skænke disse Gaarde med tilhørende Gode Academiet til Eiendom, naar deraf først for ham var oprettet et Baronie, og omtrent 4 Maanedes før den nye Fundats blev givet, fikkedes denne Gave Academiet ved det kongelige Erections-Patent af 7de Marts 1747, ved hvilket Kongen "i Henseende til den lange og troe Tjeneste, han saavel Ds som Vores elskelige kjære Hr. Fader og Farfader af salig og høitovlig Thukommelse beviist haver, og som han endnu herefter Ds allerunderdanigst agter at bevise" ophøier L. Holberg blandt Lehns-Friherrerens Tal, og hans tvende Sædegaardte Tersløse og Brorup med tilhørende Bøndergods, Tiender og andre Eiendomme, i Alt 1006 Edr. 4 Epr. 3 Ekr. 2 Alb. Hartkorn, til et Baronie under Navn af Friherstabet Holberg, som saadant at besiddes af bemeldte Friherre L. Holberg hans Livstid, men efter hans dødelige Afgang aldeles at henfalde til det ridderlige Academie i Sorø til evindelig Eiendom." Næret efter skænkede Ludv. Holberg endnu til samme Academie ved Testament af 20de Januar 1748 sit Bibliothek, saavel som sit Uodialgods, hvilket han anslog til 12000 Rdlr., med den Reservation, at Renterne skulde anvendes til tre fattige Academisters Underholdning, samt med den Begiering, at ligesaa Meget af Baroniets Indkomster maatte anvendes til tre andre Academisters Underholdning, saa at der i alt kunde blive 6 Gratister, hvilke den regierende Konge udnævnte af saadanne Personer, som ikke selv havde Formue til at betale, og sandtes fikkede til at blive Landet til Tjeneste. Dette hans Testament og sidste Willie, som først fremkom og confirmeredes efter hans Død i Næret 1754, havde, saaledes som det var af Testator affattet, følgende mærkelige Slutning: "min allerunderdanigste sidste Bon er, at det allernaadigst vilde behage Deres Kongelige Majestæt, at, saasom der "ogaa ubi Middelsstanden findes mange Personer af Meriter, dette Privilegium, "at blive Academist, ogaa extenderer sig til dem, paa det jeg ikke skal synes at ville "foragte min egen Stand, dette har altid lagt mig paa Hjertet." Men disse Ord findes ikke indførte eller berørte i det under 1ste Marts 1754 confirmerede Gavebrev, som ved Trykken er bekjendtgjort af Hofmann VII. S. 591 ff. og i Holbergiana (1ste Bind af Riibenhavnske Samlinger 1755) S. 449 ff. — Umiddelbar efter Academiets Gienoprettelse skænkede ogsaa den danske Minister i Haag, Niels Griis (1747), og Biskop E. Londemann de Rosencrone (1749) dertil, den første det Halve af sit Bibliothek, den sidste sin hele Bogsamling. Hofman VII. S. 592-594. Oberst Kabe von Kalkreuth testamenterede ikke til Academiet

sine Eiendomme Hellestrup og Nibløse; men Executionen af hans til Fordeel for 20 Pensionister og for Godsets Bønder oprettede Testament blev ved allernaadigst Fundats af 14de Mai 1754 henlagt til Academiet og derved Bestyrelsen af bemeldte Eiendomme til det overdraget. Hofman a. St. S. 594 ff. Jvf. Statuter for Sorøe Academie af 28de Jan. 1827 §. 4. 3, sammenh. med Fundat. af 29de Jan. 1782 I. §. 1.

- 14) Blandt de først ansatte Professorer vare Pet. von Haven, Jf. And. Cold, Joh. El. Schlegel, Jens Kraft; efterhaanden fulgte en J. Erichsen, L. L. Kongeslew, J. S. Sneedorf, N. Schytte, O. Guldberg, Gerhard Schønning ic.
- 15) Hvor stor og gavnlig Indflydelse Sorøe Academie i Tidsrummet fra 1747 til 1780 havde paa den danske Literatur, saavel med Hensyn til Sprogets Uddannelse som til selve Literaturens Berigelse med lærde, skarpsindige og smagfulde Værker, behøver intet nærmere Beviis, naar man erindrer de nysanførte Navne.
- 16) Fra 1747 til 1760 bleve ved Academiet i alt indskrevne 81 Academister, hvilket Tal vel efter Middelberegning ikke udgjør uden c. 6 aarlig, men dog ikke kan ansees for ganske lidet, med Hensyn til at Academiet egentlig var stiftet for een Klasse, og at hos Adelen Tilbøieligheden til at studere paa den Tid i Almindelighed endnu kun var ringe. Det største Antal af Indskrevne i eet Aar var 11 (1748), det mindste 2 (1759). S. Holberg Dannem. og Norges geistl. og verdsl. Stat, S. 273 ff. Antager man, at i Reglen en Academist forblev ved Stiftelsen i 3 Aar (men mange opholdt sig der langt kortere; nogle blot kom og reiste; s. Noget om Academiet i Sorø ved Casp. Ab. Borch. Sor. 1789. 4. S. 4), saa giver dette en stadig Freqvenz af omtrent 18. Senere gik Academiet kiendelig tilbage, og geraadede, især fra 1770 af, mere og mere i Forsald, hvortil nogle af Aarsagerne vise sig ogsaa for dem, der blot udenfra have kunnet gjøre sig bekiendte med Stiftelsen og dens Skiæbne. Malling a. St. S. 24-26. Saa slet opfyldtes den holbergske Spaadom: "efter al Anseende vil det blive et florissant og varigt Academie." Geistl. og verdsl. Stat, S. 276.
- 17) Man var ingensinde ligegyldig for Academiet i Sorøe, men tænkte stedse paa Midler til at ophjælpe det. Christian den 7des Regiering har ogsaa i denne Henseende efterladt agtværdige Minder. Allerede under 3die April 1771 blev ved kongel. Re-

script til daværende Overhofmester Reigenstein fastsat, at den Tillæbelse at studere som Academiist i Sorø efterdags ikke skulde være indskrænket til Adelige og lige med Adelen Privilegerede alene, men at Overhofmesteren i Mangel af saadanne maatte indkomme med Forestilling efter en og anden velfortient Mand's Begiering, der kunde have Lyst til at lade sine Børn studere ved Academiet (Høst Struensees Ministerium 1ste D. S. 331 f.), hvorved da ogsaa det første Skridt stete til Opfyldelsen af Academiets afgangne Belgiorers, Baron Ludvig Holbergs, ovennævnte inderlige Ønske og sidste Bøn i Tillægget til hans Testamente af 20de Januar 1748. Men endnu mere omfattende Forbedringer iværksattes nogle Aar senere. Academiet fik under 29de Januar 1782 en ny Fundats; det ophørte, som fra nu af aabnet ogsaa for Embedsmænds, Kiøbenhavnske Borgeres og andre krave Mænds Sønner overhoved, at føre Navn af ridderligt eller adeligt, og modtog med Hensyn til Forvisning om de fornødne Forkundskaber, til Lærefag, academiisk Cursus m. v. væsentlige Forandringer. Jvf. Malling S. 26-31. Men ikke heller disse Forandringer kunde bringe Academiet i Opkomst, i hvor meget man end ventede sig af dem. Det forblev i sin Afmagt og nærmede sig efterhaanden en fuldkommen Opløsning. I Aaret 1789 var de Studerendes Antal 4. Borch S. 4. I de 10 Aar, som gik nærmest foran Aaret 1793, havde ikke indfundet sig uden i alt 25 Studerende, 14 adelige og 11 ikke-adelige. S. De Studerendes Antal ved Sorø Academie i det sidste Decennio, samt Aarsagerne til den liden Frekvens i samme Tid og Midlerne derimod for Fremtiden, af J. C. Molbech, Sor. 1793, S. 6. I Aaret 1793 opholdt sig kun 3 Studerende ved Academiet, og efter nogle Aars Forsøb havde det havt den sidste. Saa langt var det fra, at den i Fundatsen I. §. 6 antagne Muelighed, at "Mængden af Studerende skulde blive saa stor, at de ikke samtlig kunne faae Huusværelser i Academiets Bygninger," blev til Virkelighed. "Det var engang, som Academiet var kommen paa Fald, havde tabt almindelig Tillid og var blevet for afmægtigt til at reise sig paa nyt," hvortil ogsaa "dets oeconomiske Stilling" ikke lidet virkede. Malling S. 31 f. Det hele Antal af dem, der i de 42 Aar fra 1747 til 1789 havde studeret ved Academiet, udgjorde 206, af hvilke dog kun 144 havde der saaledes fortsat og tilendebragt deres Studier, at dem kunde meddeles testimonium publicum. Borch a. St. S. 4.

18) Den 11te Junii 1813 ødelagde en opkommen Ildbrand ganske og aldeles Academiets Bygninger (med Nøie reddedes Kirken), Bibliothek, Instrumenter, Archiv og Manuscriptsamling m. v. S. Universit. og Skole-Annaler 1813 S. 148 ff.

og 367 f. Et ubodeligt Tab, især hvad Bibliotheket (omtrent 10,000 Bind) og Archivet angaaer!

- 12) Ved at kaste et Blik paa Sorøe Academiets Historie overbevises man lettelig om, at blandt Omstændigheder, som til forskjellige Tider have undergravet Academiets Flor og heldige Virksomhed, have især tvende heelt igiennem virket som radicale og permanente Aarsager til indvortes Svagheit, og efter kortere eller længere Tids Fortøb indtrædende, uafværgelig, Vanmagt, nemlig: 1) Mangel paa tilstrækkelige Forkundskaber og anden behørig Forberedelse hos Pluraliteten af dem, der skulde benytte den academiske Anførsel; 2) den oeconomiske Tilstands Skrøbelighed, bestandig Underbalance, Giæld ic., hvad enten hidrørende fra Mangel paa en velordnet oeconomisk Plan, eller fra Feil og Mangler ved Bestyrelsen af Academiets Fonds og Indtægter, eller fra andre Omstændigheder. Men begge Dele: de vorde Academicers forudgaaende plan- og hensigtsmæssige Forberedelse, og det academiske Instituts sikke oeconomiske Begrundelse ere absolute Betingelser for dets heldige Virksomhed, Flor og Varighed. Det er denne dobbelte Basis, hvorpaa en saadan Læres- og Dannelsesanstalt maa hvile; det er denne dobbelte Rod, igiennem hvilken den maa drage sin rette Levesaft. Mangle disse Betingelser, eller blot den ene af dem, vil Siemedet ikke, eller ikke uden usfuldstændigen, opnaaes; ere begge tilstede, kan den, under Forudsætning af en for øvrigt hensigtsmæssig Organisation som Læres- og Dannelsesanstalt, ikke forfeile sit Siemed. Paa denne dobbelte Basis, i hvilken de aandelige og materielle Betingelser forbinde sig med hinanden til en fælles fast Grundvold, er det, at det nu fornede Academie er grundet, da det bestaaer af tvende hinanden ved Siden staaende Indretninger, af hvilke den ene forbereder, og er den ubetingede Indgang, til den anden, og da det er sikket ved giældfrie Fonds i Fordegods og Capitaler af saadant Omfang, at, under en forstandig Bestyrelse, ingen Mangel paa de til Stiftelsens Vedligeholdelse og heldige Virksomhed fornødne oeconomiske Hielpemidler nogensinde kan berygtes. Saaledes maa, under Forudsætning af, at denne dobbelte Grundvold uroffeligen vedligeholdes, Academiets Varighed og Held nu synes aldeles betrygget, og derved den kongelige Gienopretters Velgierning sikket Fædrelandet til de sildigste Slægter. Søvrigt henvises her, med Hensyn til Planen og Grundføtningerne for det paa ny oprettede Academie, til de kongelige Resolutioner af 9de Marts 1821 og 26de Apr. 1822 (Collegial-Tid. 1821 No. 23; mine Efterretninger 1823, første Hæfte S. 64-81) og nu den kongelige Fundats af 28de Januar 1827. Angaaende den

oconomiske Forfatnings Consolidering, især under nuværende Geheime Stats- og Justitsminister Stemmanns mangeaarige Bestyrelse af Academiets Godser og Capitaler, s. Mallings S. 33-36 og mine Efterretn. S. 64-69. Tvende Godser ere for kort Tid siden tilkøbte. Akademiet eier nu, med Indbegreb af de Kalkreuske Godser, 4569 Tde. Hartk. Hovedgaarde og Bøndergods, foruden 15 Kirker, over 6000 Tdr. Land af Skov, og en klækkelig rentebærende Capitalfond.

- 20) *Sorøe Academiets Segl*, som først gaves det af Kong Frederik den 5te, siden fornyedes af Christian den 7de, og nu paa ny, med nogen Forbedring i Tegning og Smag, er det allernaadigst forundt ved Fundats. af 28de Jan. d. A. S. 53, er en Phoenix, der hæver sig af sin Dvale, i det den oplives af den opgaaende Soels Straaler, med Omkrift: *Redivivus luce nova*. Mere end nogen- sinde passer dette Symbol nu, da Akademiet endog i egentlig Forstand opstaaer af sin Aske. Af Ruinerne af den i Aaret 1813 afbrændte, under Christian den 6te af Gammelt og Nyt sammensatte, med Kirken paa begge Sider sammenhængende, Academiebygning paa to Etager er fremstaaet en ny, solidere, i bedre Stil udført og hensigtsmæssigere indrettet, fra Kirken aldeles adskilt, tre Etager (foruden beboelig Kielder-Etage) høi Hovedbygning, saaledes som dens Generalplan og Facade sees hos Tauber Tab. II. 2. og Tab. III. Den Tilstand, hvori de afbrændte Bygningers Mure, og deriblandt Ruinerne af den gamle saakaldte Munkegang, fandtes, gjorde det nødvendigt at opgive enhver Tanke om, deraf at lade Noget blive staaende ved Dpførelsen af den nye Bygning, om end dennes Plan kunde have tilladt det. Men selv de ældre Fundamenter fandtes ubrugbare, da de deels vare anlagte i Terrainets Overflade, forsaavidt nemlig ingen Kielder i den ældre Bygning fandt Sted uden under de tvende Pavilloner mod Søen, deels, hvor de vare anlagte dybere, manglede Regelmæssighed, ja endog den fornødne Paalidelighed som Basis for en ny Bygning liig den paatænkte. Aldeles adskilt fra Kirken, kan Academiebygningen nu ikke længere, i Tilfælde af Ildsvaade, udsætte dette skionne Mindesmærke fra Middelalderen for en saadan Fare, som den, hvilken samme i Aaret 1813 fast som kun ved et Mirakel undgik. Uffondrede staae hver for sig, Monumenter af forskjellige Tidens Smag. Denne nye Hovedbygning, en Prydelse for Stedet, Akademiet og Landet, er i Aarene 1823-1826 næsten ganske opført ved Hielp af de afbrændte Bygningers Assurance-Summer og af de løbende Indtægters Overflod i samme Aar, uden at det har været fornødent, dertil at anvende noget Betydeligt af Academiets Capitaler.